

Vlaamse overheid
Departement Leefmilieu, Natuur en Energie
Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid
Dienst Mer
Koning Albert II-laan 20, bus 8
1000 BRUSSEL
tel: 02/553.80.79 fax: 02/553.80.75

Richtlijnen voor het plan-MER

Herinrichting Demervallei tussen Diest en Werchter

Initiatiefnemer van het plan-MER:

Waterwegen en Zeekanaal (W&Z) NV – Afdeling Zeeschelde
Anna Bijnsgebouw
Lange Kievitstraat 111-113 bus 44
2018 Antwerpen

1 juli 2013

PL0135 - RL

1. Inleiding

In wat volgt, worden de richtlijnen voorgesteld voor het nog op te stellen plan-milieueffectenrapport (plan-MER) voor het plan "Herinrichting Demervallei tussen Diest en Werchter" in opdracht van de instantie Waterwegen en Zeekanaal NV – Afdeling Zeeschelde (hierna W&Z genaamd).

Het voorgenomen plan kadert in het geactualiseerde Sigmaplan en in de principiële beslissing van 28 november 2011¹ aangaande de herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Rotselaar (Werchter) om enerzijds de bescherming tegen overstromingen te verhogen en anderzijds de natuurlijke kenmerken van de vallei te herstellen en te versterken. Het plangebied is gelegen op het grondgebied van de steden Diest, Aarschot en Scherpenheuvel-Zichem en van de gemeenten Begijnendijk en Rotselaar.

Uit de kennisopbouwfase waarbij reeds vele onderzoeken, modelleringen, overlegmomenten, ... hebben plaatsgevonden, werden voor het plan "Herinrichting Demervallei tussen Diest en Werchter" verschillende alternatieven (of scenario's) onder de vorm van verschillende clusters van ingrepen met enkele varianten (A met variant Olifant tot G met variant G+) onderzocht (zie verder). Elk alternatief wordt gekenmerkt door een reeks van algemene ingrepen die in alle alternatieven voorzien worden (bouwen van nieuwe of verhogen van bestaande veiligheidsdijken) en scenario-specifieke ingrepen die kenmerkend zijn voor één of enkele alternatieven (afgraven bestaande dijken, aansluiten meanders, maken van gecontroleerde bressen, ...) en een reeks van overstromingscontouren, overeenstemmend met een bepaalde retourperiode (T).

In de voorliggende richtlijnen zal aangegeven worden welke van deze alternatieven als redelijke planalternatieven beschouwd worden. Van deze redelijke planalternatieven dient een uitgebreid milieueffectenonderzoek uitgevoerd te worden waarvan de detailleringgraad in deze richtlijnen wordt vastgelegd.

Gelijktijdig met het plan-MER wordt een milieukosten-baten-analyse (MKBA) opgemaakt waarin de voordelen en nadelen van de verschillende redelijke alternatieven van het plan-MER opgelijst en nauwgezet berekend worden. Op basis van alle onderzoeksresultaten (plan-MER, MKBA, Landbouwimpactstudie (LIS), ...) kiest de Vlaamse Regering vervolgens één alternatief, het voorkeursalternatief. Dan volgt het inrichtingsplan dat de ruimtelijke invulling van het gekozen voorkeursalternatief voor het gebied beschrijft. Tenslotte wordt een gewestelijk RUP (GRUP) (of meerdere GRUP's) opgemaakt dat de nieuwe bestemmingen in het gewestplan opneemt.

Voor (de) het op te maken GRUP(s) is een plan-MER vereist.

Voor plannen die het kader vormen voor de toekenning van een vergunning van een project en/of voor plannen waarvoor, gelet op de mogelijke betekenisvolle effecten op speciale beschermingszones, een passende beoordeling vereist is [uit hoofde van art.36 ter, §3, eerste lid van het decreet natuurbehoud (decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu), dient overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 27 april 2007² (hierna plan-m.e.r.-decreet) en bijhorend uitvoeringsbesluit van 12 oktober 2007³(hierna plan-m.e.r.-besluit) de plan-m.e.r.-plicht te worden afgetoetst:

¹Nota houdende de principiële beslissing door de betrokken overheden en actoren over het integraal uitvoeringsprogramma voor de Demervallei van Diest tot Rotselaar, 28/11/2011 zoals ondertekend door de Vlaamse Regering, Waterwegen en Zeekanaal NV, het bekkenbestuur Demerbekken, de provincie Vlaams-Brabant, de steden Diest, Aarschot en Scherpenheuvel-Zichem en de gemeenten Begijnendijk en Rotselaar.

²Decreet houdende wijziging van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid en van artikel 36ter van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (BS 20/06/2007).

³Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de milieueffectenrapportage over plannen en programma's (BS 07/11/2007).

Het GRUP is van rechtswege plan-m.e.r.-plichtig omdat:

- het plan een kader vormt voor de toekenning van een vergunning voor een project opgesomd in bijlage II van het project-m.e.r.-besluit van 10 december 2004 houdende vaststelling van de categorieën van projecten onderworpen aan milieueffectrapportage (BS 17/02/2005) zoals herhaaldelijk gewijzigd, namelijk voor de rubriek 10 h:
 - Werken inzake kanalisering, met inbegrip van de vergroting of verdieping van de vaargeul, en ter beperking van overstromingen, met inbegrip van de aanleg van sluizen, stuwen, dijken, overstromingsgebieden en wachtbekkens, die gelegen zijn in of een aanzienlijke invloed kunnen hebben op een bijzonder beschermd gebied.
- het plan niet het gebruik regelt van een klein gebied op lokaal niveau of geen kleine wijziging inhoudt;
- het plan betrekking heeft op ruimtelijke ordening.

Het plan-MER wordt opgemaakt volgens de generieke plan-m.e.r.-procedure zoals bepaald in hoofdstuk II van titel IV van het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid (DABM) (BS 03/06/1995) zoals herhaaldelijk gewijzigd.

De plan-MER-kennisgevingsnota (hierna KG) is door de Dienst Milieueffectrapportagebeheer (hierna Mer) van de Afdeling Milieu-, Natuur- en Energiebeleid van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) volledig verklaard op 12 maart 2013. De Dienst Mer heeft de volledig verklaarde KG ter inzage gelegd voor het publiek via publicatie van deze KG op haar website (www.mervlaanderen.be) van 18 maart 2013 tot en met 17 april 2013. Ook via de website www.sigmaplan.be was de KG raadpleegbaar in deze periode. De KG lag in diezelfde periode tevens ter inzage op het stadhuis van Diest, Aarschot en Scherpenheuvel-Zichem en op het gemeentehuis van Begijnendijk, Rotselaar en Tremelo en bij de initiatiefnemer W&Z in Antwerpen. Via een bericht in Het Laatste Nieuws – editie Leuven-Hageland van 18 maart 2013 werd aan het publiek gemeld dat de KG ter inzage lag en dat burgers hierop konden reageren. Tevens werd via aanplakking op de aanplakplaatsen van Diest, Aarschot, Scherpenheuvel-Zichem, Begijnendijk, Rotselaar en Tremelo gemeld dat de KG ter inzage lag. De Dienst Mer heeft naar aanleiding van de terinzagelegging van de KG een 60-talverschillende inspraakreacties van burgers (waarvan sommige reacties meermaals werden ingediend) en 5 van organisaties ontvangen.

Parallel met de terinzagelegging van de KG voor het publiek heeft de Dienst Mer de betrokken overheden en instanties op de hoogte gebracht van de publicatie van de KG. Al deze overheden en instanties werden uitgenodigd om hun opmerkingen op de KG te bezorgen aan de Dienst Mer uiterlijk tegen 15 mei 2013 (bijlage 1). De instanties die reageerden, zijn opgelijst in bijlage 2. De instanties die niet reageerden, zijn opgelijst in bijlage 3.

Deze adviezen werden behandeld op de "richtlijnenvergadering" van 15 mei 2013 in het VAC in Leuven en dit in functie van het opstellen van deze richtlijnen. Al de overheden en instanties die op de hoogte gebracht waren van de publicatie van de KG waren uitgenodigd op deze richtlijnenvergadering. Met de relevant geachte adviezen werd rekening gehouden in deze richtlijnen. De relevant geachte inhoud van de inspraakreacties komende vanuit het publiek op de KG werd besproken op de richtlijnenvergadering en verwerkt in de richtlijnen (na afweging door de Dienst Mer en al dan niet letterlijk). Inspraakreacties van onderstaande aard werden als niet-relevant beschouwd voor de opmaak van het plan-MER: reacties die geen deel uitmaken van de decretaal vereiste elementen van een plan-MER (vb. financieel-economische impact bijvoorbeeld bij verlies van landbouwgrond of bij onteigening, kosten-baten-analyse, persoonlijke voorkeuren van omwonenden,...), reacties die niet kaderen binnen de doelstellingen van het voorgenomen plan en reacties die niet relevant zijn om te onderzoeken op het abstractere planniveau.

Deze richtlijnen zijn opgesteld door de Dienst Mer en hebben betrekking op de reikwijdte, het detailleringniveau en de inhoudelijke aanpak van het plan-m.e.r.-onderzoek. Het plan-MER dient opgesteld te worden zoals door de initiatiefnemer voorgesteld in de KG, aangevuld/aangepast met de specifieke vereisten die in deze richtlijnen geformuleerd worden. Waar de KG en de richtlijnen van elkaar afwijken, dient rekening gehouden te worden met de richtlijnen. Alle aanpassingen in het MER op basis van deze richtlijnen moeten consequent doorheen het MER doorgevoerd worden en waar relevant moeten ze aangepast worden in de samenvattende hoofdstukken.

Rekening houdende met deze richtlijnen zal een ontwerpversie van het plan-MER opgesteld worden en bezorgd worden aan de Dienst Mer. Deze ontwerpversie zal door de Dienst Mer enkel voor advies overgemaakt worden aan de overheden en instanties vermeld in bijlage 4.

De adviezen op die ontwerpversie zullen behandeld worden op een "ontwerptekstvergadering". Rekening houdende met die adviezen op de ontwerpversie kunnen eventueel nog "bijzondere aanvullende richtlijnen" opgesteld worden door de Dienst Mer. In voorkomend geval kan het verslag van die ontwerptekstvergadering deze "aanvullende richtlijnen" bevatten. Na aanpassing van de ontwerpversie kan het definitieve plan-MER ingediend worden bij de Dienst Mer voor een beslissing inzake goed- of afkeuring van dit plan-MER.

2. Doelstelling en verantwoording van het plan – inhoudelijke aanpak van het plan-MER

De doelstellingen van het voorgenomen plan (Herinrichting Demervallei tussen Diest en Werchter) zijn samen met de verantwoording van het plan reeds terug te vinden in de KG (hoofdstukken 1, 3 en 4). Ook in het plan-MER moet het voorgenomen plan duidelijk en transparant gekaderd worden binnen de relevante Europese en Vlaamse wetgeving, binnen de reeds gevoerde en lopende relevante planningsprocessen en studies of onderzoeken binnen het studiegebied.

Aanvullend op de kennisgevingsnota vraagt de Dienst Mer dat de volgende punten grondig gemotiveerd, verduidelijkt en/of aangevuld worden in het plan-MER:

- p. 57: "... om de Europees beschermde natuurwaarden binnen het gebied in stand te houden" aanvullen met "en/of in 'gunstige staat' te brengen".
- p.58: één van de hoofddoelstellingen van het plan is het beschermen van niet-zonevreemde woningen, bedrijven en weekendverblijven. In het kader van het milieueffectenonderzoek zal echter ook de impact op zonevreemde bebouwing (ook erfgoed) onderzocht worden. Per knelpunt zal dan in een latere fase (project-MER) worden nagegaan of er bij ligging in overstromingsgebied bijkomende maatregelen zullen voorzien worden.
- Uit de studie Ontwikkelingsplan Demer (OPD) werd het FIN-scenario naar voren geschoven. Dat scenario werd, als actie bindend voor verdere concretisering, opgenomen in het Bekkenbeheerplan van het Demerbekken (vastgesteld op 30/01/2009 door de Vlaamse Regering. De krachtlijnen van het FIN-scenario zoals vrije meandering en het vervangen van zomerdijken door winterdijken staan hierin opgesomd. Het FIN-scenario zoals het is voorgesteld in het Bekkenbeheerplan dient verduidelijkt te worden. Daarnaast dient ook de link tussen het FIN-scenario uit het Bekkenbeheerplan en de verschillende planalternatieven verduidelijkt te worden.

3. Procedure en besluitvorming

Zoals in hoofdstuk 1 van de KG dient ook het plan-MER een chronologisch overzicht te bevatten van alle procedures (o.a. plan-m.e.r.-procedure, RUP-procedure volgens AGNAS-proces, eventuele project-m.e.r.-procedure(s), vergunningsprocedure(s)) die doorlopen moeten worden opdat de invulling van het voorgenomen plan op het terrein gerealiseerd kan worden.

Het is wenselijk dat er een duidelijke wisselwerking zal optreden tussen de resultaten van het plan-MER en het (de) op te maken GRUP(s). Het is dus essentieel dat in het plan-MER de randvoorwaarden aangegeven worden waarbinnen de ontwikkeling van het (de) GRUP(s) mogelijk is.

In functie van de doorwerking in de besluitvorming moet het plan-MER in de mate van het mogelijke bij de milderende maatregelen aangeven wanneer en hoe deze zullen/kunnen doorwerken (bv. in de stedenbouwkundige voorschriften van het GRUP, in de vergunningsvoorschriften van nog aan te vragen vergunningen, via een flankerend beleid, ...). Dit kan eventueel gebeuren aan de hand van een samenvattende tabel bij de eindsynthese.

Rekening houdende met het plan-m.e.r.-decreet dienen het goedgekeurde plan-MER, deze richtlijnen en het goedkeuringsverslag van het plan-MER samen met het ontwerp van plan (in dit geval het (de) voorlopig vastgesteld(e) GRUP(s)) in openbaar onderzoek te gaan (artikel 4.2.11 §1 van het plan-m.e.r.-decreet), dient bij de voorbereiding én voor de vaststelling of onderwerping van het plan (in dit geval het (de) GRUP(s)) aan de wetgevingsprocedure onder meer rekening gehouden te worden met het goedgekeurde plan-MER (artikel 4.2.11 §3 1° van het plan-m.e.r.-decreet) en dient de initiatiefnemer bij de vaststelling van het plan (in dit geval het (de) GRUP(s)) onder meer een verklaring op te stellen die samenvat hoe de milieuoverwegingen in het plan werden geïntegreerd, hoe rekening gehouden werd met het goedgekeurde plan-MER en de uitgebrachte adviezen in het kader van het openbaar onderzoek en de redenen waarom gekozen is voor het plan (in dit geval het (de) GRUP(s)) zoals het aangenomen is en dit rekening houdende met de andere redelijke alternatieven die behandeld zijn (artikel 4.2.11 §4 2° van het plan-m.e.r.-decreet).

Aanvullend op de kennisgevingsnota vraagt de Dienst Mer dat het volgende wordt aangepast in het plan-MER:

- De beslissing door de Vlaamse Regering over het voorkeursalternatief dat zal vertaald worden in één of meerdere GRUP's zal niet alleen gebaseerd zijn op de resultaten uit het plan-MER en uit de MKBA, maar zal ook gebaseerd zijn op andere studies (bv. LIS) en elementen uit het overleg met de betrokken besturen en het middenveld.

4. Voorgenomen plan, alternatieven en ontwikkelingsscenario's

In de KG wordt onder hoofdstuk 4 het voorgenomen plan met de alternatieven (of scenario's) onder de vorm van verschillende clusters van ingrepen met enkele varianten (A met variant Olifant tot G met variant G+) beschreven. Elk alternatief wordt gekenmerkt door een reeks van algemene ingrepen die in alle alternatieven voorzien worden (bouwen van nieuwe of verhogen van bestaande veiligheidsdijken) en scenario-specifieke ingrepen die kenmerkend zijn voor één of enkele alternatieven (afgraven bestaande dijken, aansluiten meanders, maken van gecontroleerde bressen, ...) en een reeks van overstromingscontouren, overeenstemmend met een bepaalde retourperiode. Hoofdstuk 5 van de KG bevat op basis van een uitgebreid vooronderzoek een selectie van *redelijke* alternatieven waarvoor een verder gedetailleerd milieueffectenonderzoek zinvol wordt geacht (dit is de zogenaamde scoping).

Op basis van de uitgebrachte adviezen is er op de richtlijnenvergadering overeengekomen om in een eerste fase de effectbeschrijving en –beoordeling uit te voeren voor alternatieven A, B en C. Daarna zal op basis van de effectbeoordeling en de milderende maatregelen desgevallend een geoptimaliseerd scenario worden ontworpen. In een tweede fase, maar binnen hetzelfde plan-m.e.r.-proces en vertaald in het plan-MER, zal een effectbeschrijving en –beoordeling van de milieueffecten van dit geoptimaliseerd alternatief gebeuren. Het milieueffectenonderzoek zal bijgevolg op een getrapte wijze worden uitgevoerd.

Hoofdstuk 7 beschrijft de relevante lopende en geplande ontwikkelingen die de toestand van het studiegebied in de toekomst wellicht ingrijpend zullen veranderen en bijgevolg in rekening dienen te worden gebracht bij het milieueffectenonderzoek van de te onderzoeken alternatieven.

Aanvullend op de kennisgevingsnota vraagt de Dienst Mer dat de volgende punten, die soms herhalend, soms aanvullend en soms afwijkend zijn van wat voorgesteld werd in de KG, onderzocht, opgevolgd, gemotiveerd, verduidelijkt, aangevuld en/of verbeterd worden in het plan-MER:

Met betrekking tot het voorgenomen plan:

- De herinrichting van de Demervallei tussen Diest en Werchter beslaat een afstand van zo'n 33 km.
- De vraag wordt gesteld om ook andere maatregelen te onderzoeken zoals bijvoorbeeld het opruimen van stortplaatsen en grondophogingen in het overstromingsgebied, het opnieuw open maken van gedempte waterlopen, het ruimen van grachten, het onteigenen en afbreken van kwetsbare bebouwing in overstromingsgebied, het onteigenen van bebouwbare gronden in overstromingsgebied, het uitwerken van een effectief beleid om talloze illegale ophogingen tegen te gaan, ...Aangezien het plan-MER als hoofddoelstelling heeft om een bijdrage te leveren in de keuze van een voorkeursalternatief, zal hierop niet ingegaan worden in het plan-MER.
- Er dient verduidelijkt te worden dat er geen onderscheid kan gemaakt worden tussen ingrepen die specifiek bedoeld zijn om meer natuur te ontwikkelen en ingrepen die specifiek bedoeld zijn om de Demervallei veiliger te maken voor overstromingen.
- Er dient verduidelijkt te worden dat een bres geen gat is, maar wel een afvlakking van een dijk.
- Omdat voor het Laakproject een visie wordt uitgewerkt in een parallel planningsproces zal het Laakproject niet als dusdanig (bv. aanleg) onderzocht worden in dit plan-m.e.r.-onderzoek. Zoals in de KG gesteld, zullen wel de mogelijke effecten op de Laak als gevolg van het project herinrichting Demervallei of andersom bestudeerd worden.
- Aan de hand van duidelijker kaartmateriaal dient verduidelijkt te worden ter hoogte van welke locaties binnen het plangebied er momenteel knelpunten zijn met betrekking tot wateroverlast.
- De keuze van de 28 meanders dient gemotiveerd te worden.
- De functie van dwarsdijken zal verduidelijkt worden.
- De impact van het niet aansluiten van meander 29 en 30 zal onderzocht worden.
- Er dient verduidelijkt te worden dat het niet de bedoeling is om in het kader van het plan-m.e.r.-onderzoek de exacte ligging/inplanting/hoogte/breedte/materiaal van de dijken ed. te onderzoeken. Dit zal in een latere fase gebeuren als het voorkeursalternatief is gekozen. Alle knelpunten⁴ [bv. inkijk in tuinen/woningen, minder privacy, lawaai wanneer dijken (met recreatie) dichtbij woningen worden aangelegd, doorsnijden van eigendommen, ...] zullen voor elk van de te onderzoeken alternatieven of scenario's in het plan-MER wel aangeduid worden en hierbij zal geen onderscheid gemaakt worden tussen al dan niet zonevreemd gelegen woningen, erfgoed,Per knelpunt zal dan in een latere fase (project-MER) worden nagegaan of er bij ligging in overstromingsgebied bijkomende maatregelen zullen voorzien worden.
- p.75 5.3.1.2: welke zijn de deelzones 1, 2 en 3 waarvan sprake?

⁴ Hierbij zal rekening gehouden worden met de ingestuurde inspraakreacties van de burgers e.a. (bv. VMM).

- Vraag naar overstromingsgebied linkeroever Werchter in plaats van rechteroever: het overstromingsgebied op linkeroever wordt sowieso voorzien omdat bijkomende berging op linkeroever wenselijk is.
- De alternatieven en varianten ter hoogte van de Olifant dienen duidelijker beschreven te worden Het betreft:
 - Alternatief A met ter hoogte van Werchter afgraven Demerdijk tot oeverwal en aanleg veiligheidsdijk Guldentop-Leibos-Werchter (Olifant ligt op die manier binnen overstromingsgebied en dient herbestemd te worden)
 - Alternatief A Variant 1U met afgraven Demerdijk tot oeverwal en aanleg veiligheidsdijk Guldentop-Leibos-Werchter en aanleg van een veiligheidsdijk rondom de Olifant
 - Alternatief A Variant 2 met behoud Demerdijk van Werchter tot het weekendverblijf Olifant en veiligheidsdijk rond de Olifant en verder aan de rand van de vallei ter hoogte van Leibos en Guldentop
- Vraag naar overstromingsgebied festivalweide Werchter: deze weide is gelegen buiten het plangebied en het project Demervallei heeft hier totaal geen impact op. Enkele campings en parkings bevinden zich wel binnen het plangebied. Hier geldt echter een uitdovingsbeleid (tegen 2017) dat de gemeente en ANB hebben overeengekomen. Dit aspect dient bijgevolg niet verder te worden meegenomen in het voorliggend plan-m.e.r.-onderzoek.

Met betrekking tot de (redelijke) alternatieven of scenario's

- De impact op de fietsroutes wordt bekeken, maar in het kader van het plan-m.e.r.-onderzoek worden geen alternatieven onderzocht. Dit wordt verder onderzocht in de thematische werkgroep en zal pas in de latere projectfase in detail onderzocht worden. In het plan-MER kan wel aangegeven worden welke routes maximaal behouden moeten worden.
- Het is aangewezen voor alle (redelijke) alternatieven gelijkaardig en gelijkwaardig onderzoek te voeren of anders gemotiveerd aan te geven waarom een bepaald onderzoek of een bepaalde modellering voor een bepaald alternatief niet nuttig/nodig geacht wordt.
- Vanuit de adviezen/inspraak wordt gevraagd om **een bijkomend alternatief** op te nemen en te onderzoeken. **Alternatief H** wordt gekenmerkt door:
 - algemene ingrepen
 - aantakking oude meanders
 - behoud dijken, met op de locaties waar er overstromingsgebied gecreëerd mag worden het plaatsen van sluizen of buizen

Bij de bespreking van de verschillende alternatieven zal dit alternatief H beschreven worden. Binnen de bestaande scoping (hoofdstuk 5 KG) zal dit alternatief beoordeeld worden. De scoping zal, indien dit alternatief technisch en operationeel haalbaar blijkt, opnieuw uitgevoerd worden. Ook de andere alternatieven (A tot G) zullen in de scoping worden afgetoetst op de randvoorwaarde operationaliteit.

- Er dient onderzocht te worden of de huidige redelijke alternatieven A, B en C resulteren in de noodzakelijke grondwaterstanden om de instandhoudingsdoelstellingen (IHD's) te kunnen halen. Mogelijke extra maatregelen kunnen eventueel bijkomend noodzakelijk zijn om de kwelflux over het volledige valleigebied te verhogen om zo de IHD's te kunnen halen. **Op de richtlijnenvergadering werd daarom het volgende voorgesteld en afgesproken: de eerste versie van het MER bekijkt alternatieven A, B en C. Indien de grondwaterstanden om de IHD's te halen, niet gehaald zouden kunnen worden, zal op basis van de resultaten van het milieueffectenonderzoek, de milderende maatregelen en aanbevelingen een nieuw geoptimaliseerd planalternatief uitgewerkt worden. De impactbepaling wordt opnieuw uitgevoerd, met eventuele aanvullende richtlijnen voor dat nieuwe alternatief. Het plan-m.e.r.-onderzoek zal bijgevolg op een getrapte wijze worden uitgevoerd.**
- Binnen de scoping van de verschillende alternatieven dient beter gemotiveerd te worden waarom alternatief G onvoldoende scoort op het aspect veiligheid.

- Tijdens de richtlijnenvergadering werd ook gevraagd en afgesproken om 2 varianten te bekijken, met name een variant met verruwing (natuurlijk beheer/natuurlijke rivierprocessen) en een variant zonder verruwing (minder natuurlijk beheer/gefixeerde Demer zonder natuurlijk rivierpatroon). Hierbij werd aangehaald dat dit enkel kwalitatief bekeken wordt omdat dit aspect heel moeilijk kwantitatief onderbouwd (gemodelleerd) kan worden. Deze variant zou niet afzonderlijk per alternatief, maar als variant worden beschreven per discipline. Rekening houdend met het planningsniveau en met de doelstellingen van het plan-MER en gegeven dat dergelijke varianten in beheer op heden moeilijk omschreven kunnen worden, **zal het aspect verruwing en het beheersaspect bij de milderende maatregelen opgenomen worden om nader te bekijken in een latere fase.**

Met betrekking tot de ontwikkelingsscenario's

- Voor de gestuurde ontwikkelingen die voor het voorgenomen plan relevant zijn en die in de KG zijn opgelijst onder hoofdstuk 7 (7.4.2.) dient met de laatste stand van zaken rekening gehouden worden.
 - In voorliggend plan-m.e.r.-onderzoek zal niet gezocht worden naar een watercompensatiegebied voor de uitbreiding van het bedrijventerrein Nieuwland omdat dergelijk onderzoek niet past binnen de doelstellingen van het voorgenomen plan.
- De impact op het voorgenomen plan van de volgende projecten van de VMM (of andersom) dient kwalitatief bekeken te worden:
 - Optimalisatie van het wachtbekken Webbekom (momenteel in uitvoering) dat stroomopwaarts ligt waardoor stroomopwaarts meer water kan geborgen worden (zie conclusies recent uitgevoerd project-MER).
 - Het project Demer in Diest dat momenteel in uitvoering is (in de bestaande toestand wordt de afvoer van het water van de Oude Demer gravitair voorzien en bij hoog water in de Demer zal dit met een vijzelgemaal verpompt worden. De capaciteit van het bestaande vijzelgemaal zal verdubbeld worden. Door gecontroleerde hogere waterstanden in de Demer ten gevolge van het herinrichten van de Demer zal de vijzel meer moeten werken en waarschijnlijk ontoereikend zijn, afhankelijk van hoe hoog men de peilen wil laten komen op de plaats waar de Oude Demer terug in de Demer komt. Er moet o.a. gekeken worden naar de hoeveelheid hemelwater dat in de Oude Demer terechtkomt naar aanleiding van de overstorten die erop aansluiten en het hemelwater van de stad dat bijkomend afstroomt naar de Oude Demer). De impact van de toekomstige peilen op de Demer op de afwatering van de Oude Demer dient meegenomen te worden in het m.e.r.-onderzoek.
 - De mogelijke effecten van aanpassingen aan het regelmechanisme van de Grote Steunbeer moeten mee in overweging genomen worden bij de verdere uitwerking van het MER. Momenteel werkt de Grote Steunbeer als een vaste knijp die niet regelbaar is. De VMM heeft plannen om de Grote Steunbeer te renoveren en om er een regelbare constructie van te maken.
- De stand van zaken van het Bodemsaneringsproject dat momenteel lopende is voor de Winterbeek en waarbij mogelijks een deel van de Kloosterbeemden zal worden afgegraven, dient opgevolgd te worden. De saneringsmaatregelen kunnen een positieve bijdrage leveren in het behalen van de IHD's en een invloed hebben op het watersysteem in het valleigebied. In de mate van het mogelijke qua timing dient er afstemming te gebeuren met de gekozen saneringsvariant voor de Winterbeek en de gebieden die binnen het plangebied van de Demervallei zijn gelegen. Duidelijkheid omtrent deze sanering wordt eind 2013 verwacht.
- De weekendverblijven dienen meegenomen te worden als afzonderlijke gestuurde ontwikkeling. De laatste stand van zaken op het moment van het finaliseren van het plan-MER zal meegenomen worden.

- In paragraaf 7.4.3.2 wordt het gebied 'Achter Schoonhoven' geduid in het afbakeningsproces Aarschot. Een gedeelte van het gebied 'Achter Schoonhoven' is in tegenstelling tot wat de tekst meegeeft wel opgenomen binnen de afbakeningslijn van het kleinstedelijk gebied.
- Figuur 7.7 hangt samen met de tekst van paragraaf 7.4.2.8. Hierbij kan aangevuld worden dat de provincie in samenwerking met de stad Aarschot en andere actoren een ruimtelijk project is opgestart voor 'optimalisatie bedrijventerreinen Aarschot' en 'ontwikkelen recreatieve site Grote Laakweg' en dat de stad Aarschot nog bezig is met enkele stadsvernieuwingsplannen (bv. De Torens, ontwikkeling woonuitbreidingsgebieden) die uitvoering geven aan het structuurplan en het versterken van het kleinstedelijk gebied.
- p. 92 7.4.2.9: de term 'verweving' dient geduid te worden.

5. Juridische en beleidsmatige randvoorwaarden

De Dienst Mer verkiest om het hoofdstuk over de juridische/beleidsmatige randvoorwaarden in het plan-MER te beperken tot een uitgebreide matrix zoals opgenomen in de kennisgevingsnota onder hoofdstuk 2. Deze matrix geeft aan welke randvoorwaarden relevant zijn voor het voorgenomen plan.

In het MER moet de planrelevantie van de juridische en beleidsmatige randvoorwaarden verder toegelicht en meer uitgebreid besproken worden in de verschillende relevante hoofdstukken en milieudisciplines. Indien relevant, wordt verder ook verwezen naar de bijhorende figuren, kaarten of paragrafen die de juridische en beleidsmatige randvoorwaarden uitgebreider toelichten.

Aanvullend op de kennisgevingsnota vraagt de Dienst Mer dat de volgende punten volledigheidshalve ook vermeld, verduidelijkt en/of verbeterd worden in het plan-MER:

- De verkaveling Zallaken is gelegen aan de Heirbaan te Rotselaar Heikant. Volgens een inspraakreactie is dit gebied foutief ingekleurd als natuurgebied (goedgekeurde, niet-vervallen verkaveling van 29 augustus 1969 met ref AROHM 255/FL/131). De informatie in de KG zou volgens deze inspraakreactie niet correct zijn. In het MER zal nagegaan worden wat de huidige juridische toestand van het gebied is en de historiek dient voldoende duidelijk te zijn.
- De Europese Kaderrichtlijn Water (vertaald via het Decreet Integraal Waterbeleid): de doelstelling van deze richtlijn is het streven naar duurzame, ecologisch verantwoorde watersystemen met een goede water- en structuurkwaliteit. Het project Demervallei moet ook een invulling geven aan de Kaderrichtlijn Water.
- Verordening (EG) nr. 1100/2007 (Palingverordening): deze verordening bepaalt dat de lidstaten op de plaatselijke situatie afgestemde beheermaatregelen moeten toepassen voor het herstel van het bestand van de Europese aal. Hiertoe behoren onder meer maatregelen i.f.v. herstel van de migratie van de aal of paling.
- Benelux Beschikking (M(2009)1) inzake de vrije vismigratie in de stroomgebieden van de Beneluxlanden.
- Naast de notie 'beschermd plant en dieren' is in Vlaanderen ook het Soortenbesluit van toepassing (Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer dd. 15/05/2009). Het is de wettelijke basis voor de soortenbescherming in Vlaanderen.
- Het RUP Zonevreemde woningen - fase 1 te Scherpenheuvel-Zichem.
- Het RUP Zonevreemde woningen te Rotselaar.

- p.35: aanvulling onder de vermelding RUP Bekafaan (BD 21/02/2008): om de stedelijke kern te versterken en om een belangrijk bijkomend woonaanbod te realiseren, wordt in Aarschot woonuitbreidingsgebied Bekaf, gelegen net buiten de oostelijke ring, aangesneden. Door het ecologisch en landschappelijk belang van het woonuitbreidingsgebied Bekaf bij de Demer en zijn functie in het project van de stedelijke Meethovense Laak is een deel ervan voorbehouden voor de waterhuishouding (verbinding Demer-Laak ten behoeve van het watervoerend maken).
- p. 52: afgeronde en lopende projecten met Europese steunzoals het Life-project van Natuurpunt dat nu loopt, maar ook het Interreg-project 'Groen Hage(n)land',

6. Milieueffectenonderzoek

De aanpak van het milieueffectenonderzoek wordt in de KG beschreven onder hoofdstukken 9, 10 en 11. De Dienst Mer verklaart zich akkoord met deze aanpak.

Aanvullend op de kennisgevingsnota vraagt de Dienst Mer dat de volgende punten, die soms herhalend, soms aanvullend en soms afwijkend zijn van wat voorgesteld werd in de KG, onderzocht, gemotiveerd, verduidelijkt, aangevuld en/of verbeterd worden in het plan-MER.

Algemeen

- Er dient verduidelijkt en gemotiveerd te worden welk jaar als referentiejaar wordt gekozen.
- Om de milieueffecten van de vermelde ingrepen zo goed mogelijk te kunnen inschatten, dienen de ingrepen zo gedetailleerd mogelijk beschreven te worden.
- Bij de effectbeoordeling dient ook rekening gehouden te worden met de impact van de realisatie van de verschillende alternatieven op de aangrenzende en omliggende gebieden en hun bestemmingen.
- Er dient nagegaan te worden of er als gevolg van acties, plannen, programma's, ... (zie juridisch en beleidsmatig kader) die een relatie kunnen hebben met het voorgenomen plan mogelijks cumulatieve effecten mogelijks kunnen optreden. Deze dienen dan ook voor zover mogelijk beschreven en beoordeeld te worden.
- Bij de beschrijving van milderende maatregelen en randvoorwaarden is het aangewezen om in de mate van het mogelijke ook aanbevelingen te doen voor de (her)bestemming van de voormelde betrokken gebieden.
- De uitwerking van een nieuw recreatief netwerk behoort niet tot de doelstellingen van het plan-MER.

Bodem

- Bij de beschrijving van de referentiesituatie en bij de effectbeoordeling dient er rekening gehouden te worden met de bestaande en vergunde⁵, maar nog niet gerealiseerde relevante ondergrondse leidingen (bv. Fluxys).
- Met volgende meegedeelde verontreinigingen dient, indien relevant en op basis van de beschikbare gegevens, rekening gehouden te worden bij de beschrijving van de referentiesituatie en bij de effectbeoordeling:
 - Door industriële lozingen is er een verontreiniging aanwezig ter hoogte van de Hulpe, de Grote Leigracht en de Kleine Leigracht. Zowel ter hoogte van de waterbodem, oevers als overstromingsgebieden is een verontreiniging aanwezig met zware metalen (o.a. Cd, As, Ra) en chloriden. Er is hiervoor momenteel een bodemsaneringsproject in opmaak. De timing van de effectieve saneringswerken moet nog vastgelegd worden.

⁵Ook lopende vergunningsaanvragen die in het kader van de terinzagelegging van de kennisgeving werden meegedeeld door Fluxysen vanuit de inspraakreacties.

Er gebeurt best een afstemming van de geplande werkzaamheden (o.a. hydrologische effecten) tussen beide projecten, voornamelijk naar de werken ter hoogte van de E. Claesstraat (12), van Molenstede (10) en de Kleine Hulpe (11).

- Mogelijk is ter hoogte van de waterbodembodem van de Demer, stroomafwaarts van de monding van de Hulpe eveneens een verontreiniging met zware metalen aanwezig, als uitloper van de Hulpe/Winterbeek verontreiniging.
- Delen van de Demerbroeken zouden zeer ernstig vervuild zijn door de Hulpe.
- Deel van meander nr. 30 (ter hoogte van Veerpont in Werchter) (zou in het verleden gebruikt zijn als stortplaats door omwonenden).
- Deel van meander nr. 27 (ter hoogte van Preterstraat in Werchter) (zou in het verleden gebruikt zijn als stortplaats door omwonenden).
- Deel van meander links van nr. 30 (hier zou asbesthoudend materiaal gestort zijn).
- De principes van de regelgeving met betrekking tot grondverzet en het hergebruik van uitgegraven grond zullen aangegeven worden.

Grond- en oppervlaktewater

- De afbakening van het studiegebied dient goed gemotiveerd te worden en dient voldoende ruim te zijn met onder andere aandacht voor de gebieden waar in het verleden wateroverlast voorkwam.
- In het MER moet verduidelijkt worden aan de hand van welke studies/modellen (referentie, datum, status) de grondwatersituatie van de bestaande/referentietoestand van de verschillende alternatieven bepaald is (ook welke aannames, leemten, actualiteitswaarde, ...).
- Er dient gemotiveerd te worden waarom er in het kader van het plan-m.e.r.-onderzoek geen analyses van de waterbodembodem en het oppervlaktewater zullen uitgevoerd worden.
- Er dient gemotiveerd te worden waarom wordt uitgegaan van een overstromingskans van 1/100 jaar (T100). Is hierbij rekening gehouden met de stijging van de zeespiegel en komt deze doelstelling overeen met de terugkeerperiodes van stroomafwaarts gelegen gebieden / geactualiseerd Sigmapijn?
- p.101-102 tabel 9.2:
 - Als gevolg van de verontreiniging zal een deel van de Kleine en Grote Leigracht mogelijk geherklasseerd worden tot waterloop van categorie 1.
 - De officiële naamgeving van de Grote Laak is volgens de Vlaamse Hydrografische Atlas de "Meetshovense Laak" op grondgebied Aarschot en de "Grote Laakbeek" in Tremelo (VHAG 6578).
 - Enkel het stuk 100 m na de Zichemse Poort van de Oude Demer is bevaarbaar, de rest van de Oude Demer doorheen de stad is onbevaarbaar 1ste categorie. Dit dient in heel de tekst en op het kaartmateriaal correct weergegeven te worden.
 - Zwarte Beek moet vervangen worden door Zwartebeek. Het gaat niet om de Zwarte Beek beheerd door de VMM, maar om de Zwartebeek in de Demerbroeken.
- Bij de beschrijving van de waterkwaliteit van de Demer dient o.a rekening gehouden te worden met de zoutlozingen van Tessenderlo Chemie (lozing daalt vanaf 2014).
- Op planniveau kan een beoordeling van de alternatieven gebeuren op basis van het bestaande grondwatermodel waarin alternatief A is berekend. Het wordt niet nodig geacht om voor elk alternatief een grondwatermodellering te laten uitvoeren.
- Het project van de Laak blijft een afzonderlijk project omdat het planningsproces en de timing verschillen. Het project van de Laak wordt niet opgenomen als onderdeel van het project Demervallei. Indien er effecten te verwachten zijn op de Laak als gevolg van het project Demervallei (of andersom) zullen deze wel bestudeerd worden.

- Alle installaties van Aquafin (pompstations, collectoren, overstorten, bergbezinkingsbekkens, ...) die gelegen zijn in het studiegebied zullen op een kaart aangeduid worden, maar de mogelijke lokale knelpunten met betrekking tot al deze installaties zullen niet onderzocht worden (wel in latere fase, bv. ikv project-MER). De impact op de pompstations en andere grootschalige infrastructuur van Aquafin die in overstromingsgebied gelegen is, wordt wel onderzocht (bv. RWZI Diest). De impact op de overstorten zal niet bekeken worden.
- Er dient verduidelijkt te worden hoe de afwatering van de percelen gelegen langsheen de toekomstige winterdijken zal gebeuren.
- Voor het behoud en herstel van valleihabitats zoals glanshavergraslanden, veldrusgraslanden en voedselrijke ruigten, maar ook van soorten zoals Blauwborst, Roerdomp, Kleine zilverreiger en Porseleinhoen is een aanpassing van de grondwaterhuishouding (vernatting zomerperiode) cruciaal. Een aanvulling van tabel 10.1 is in deze zin aangewezen. De effecten van 'wijziging afvoergedrag en waterpeilen oppervlaktewater met impact op sedimenttransport', 'wijziging waterbodemkwaliteit' en 'wijziging grondwaterkwaliteit' zijn wel relevant voor de discipline water.
- Waterlopen in het gebied en in het bijzonder De Demer vormen het leefgebied voor Grote modderkruiper, Drijvende waterweegbree, Ijsvogel, Bittervoorn, soorten uit Bijlage II, respectievelijk Bijlage IV bij de Habitatrichtlijn en die aangemeld zijn voor het Habitatrichtlijngebied Demervallei. Het MER moet verantwoorden hoe het plan bijdraagt tot de instandhouding van deze soorten. Het deelaspect 'structuurkwaliteit' vormt in dit kader een belangrijk onderzoeksitem.

Fauna en Flora

- Voor de beschrijving van de referentiesituatie en voor de effectbeoordeling kan de "inventaris van autochtone bomen en struiken" (in opdracht van ANB, over heel Vlaanderen uitgevoerd) gehanteerd worden.
- Voor het behoud en herstel van valleihabitats zoals glanshavergraslanden, veldrusgraslanden en voedselrijke ruigten, maar ook van soorten zoals Blauwborst, Roerdomp, Kleine zilverreiger en Porseleinhoen is een aanpassing van de grondwaterhuishouding (vernatting zomerperiode) cruciaal. Een aanvulling van tabel 10.1 is in deze zin aangewezen. De effecten van 'wijziging afvoergedrag en waterpeilen oppervlaktewater met impact op sedimenttransport', 'wijziging waterbodemkwaliteit' en 'wijziging grondwaterkwaliteit' zijn wel relevant voor de discipline fauna en flora. De effectgroep 'bodemverstoring' is relevant als men denkt aan de vele grondwerken die het plan met zich meebrengt.
- p. 141 bovenaan: een groter overstromingsgebied is niet enkel interessant voor het herstel van vispopulaties. Er zijn ook nog libellen, amfibieën en andere groepen (bv dispersie van planten en conditionering standplaatsen voor planten) die belang hebben bij een groter overstromingsgebied en een maximaal herstelde relatie zomerbed-winterbed.
- Voor de effecten op fauna en flora van alternatiefspecifieke overstromingspatronen kan men beroep doen op oppervlaktewaterkwantiteitsmodellering. Voor het habitattype 6510 spelen de sedimentafzetting en sedimentveroudering hierbij echter ook een rol.
- Er dient verduidelijkt te worden hoe de grondwatersituaties van elk alternatief zullen ingeschat worden en hoe de link kan gelegd worden tussen een bepaalde grondwatertoestand en de natuurpotenties. De effecten van verschillende grondwaterscenario's op fauna en flora zijn elementair (bv. voor habitattype 6410) om alternatieven te kunnen vergelijken en om te toetsen aan natuurdoelen (alle IHD soorten en habitats).
- Het MER dient op voldoende wijze aan te tonen welk alternatief in voldoende mate bijdraagt aan de doelstellingen op het gebied van vernatting om de natuurdoelen zoals geformuleerd in de S-IHD en G-IHD (strategische en gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen) en NRP (natuurrichtplan) te kunnen realiseren. (Het rapport met de voorgestelde IHD voor de Demervallei ligt momenteel ter bekrachtiging voor aan de Vlaamse regering.)

Als blijkt dat de redelijke alternatieven de IHD's hypothekeken, dienen de nodige milderende maatregelen voorgesteld te worden die in eerste instantie in een geoptimaliseerd scenario of alternatief verder worden uitgewerkt en die in een latere fase (project-MER) verder verfijnd kunnen worden. Indien blijkt dat er onvoldoende gegevens zijn om objectieve conclusies te trekken, dient dit als een hiaat in de kennis te worden aangegeven en is verder onderzoek in kader van het latere op te maken project-MER aangewezen.

- In bijzonder het voor de Demervallei prioritaire (GIHD) habitatype 'overstroombare graslanden' (type 6510) is - voor het duurzaam bestaan en een goede staat van instandhouding - gebonden aan vrije meandering en graduele verschuiving van bedding en oeverwallen doorheen de vallei waardoor processen van baseverzadiging en verzuring van de zandige sedimenten voortdurend en naast mekaar voorkomen. De precieze standplaatscondities (fysico-chemisch) en de duurzaamheid (populatiodynamisch) van dit habitatype moet onderzocht worden. Idem voor de (volgens de G-IHD) prioritaire 'blauwgraslanden' (type 6410) die nood hebben aan herstel van hoge(re) grondwaterstanden (oa voor ijzerfosfaatbuffering).
- De Demervallei is één van de belangrijkste gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en belangrijke oppervlakten zijn in beheer en erkend of Vlaams natuureservaat. Het is in gebieden zoals de Demervallei tussen Diest en Aarschot dat het Vlaams en Europees biodiversiteitsbeleid zal moeten gerealiseerd worden. Door een –naar Vlaamse normen- nog relatief goede scheiding tussen 'harde' en 'open' bestemmingen in de Demervallei liggen hier unieke mogelijkheden, zelfs internationaal gezien. Dit werd vertaald in het op 5 februari 2008 door de minister goedgekeurde 'Natuurrichtplan' dat in uitvoering van de bepalingen rond het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) werd opgemaakt. Het Natuurrichtplan voorziet -als bindende bepaling- het herstel van een natuurlijke rivier. Niet alleen de natuurlijke rivier op zich is een doelstelling, ook het herstel van een meer natuurlijke waterhuishouding met natuurlijker grondwaterstanden en overstroombaarheid. Een belangrijk deel van de soorten en habitats zijn potentieel afhankelijk van natuurlijke rivieroever, periodiek overstroombare komgronden met 'open' verbindingen tussen zomer- en winterbed, hoge grondwaterstanden... Deze aspecten moet minstens voor alle SBZ soorten en habitats onderzocht worden.
- p. 160: er dient beter gemotiveerd te worden waarom voor de ecologische beoordeling vanuit het oppervlaktewatermodel enkel de korte terugkeerperiodes (T1, T5 en T10) relevant zijn.
- De verzoenbaarheid tussen de verhoging van de Wildendriesdijk en het behoud van de knoteiken dient aandacht te krijgen.

Landschap, bouwkundig erfgoed en archeologie

- De impact op alle erfgoedwaarden wordt bekeken ongeacht of ze al dan niet zonevreemd gelegen zijn.
- Bij MB van 13 maart 2013 werden de aanduidingsdossiers voor de twee ankerplaatsen (APV006 en APV007) voorlopig goedgekeurd. In die dossiers is heel wat informatie te vinden over de erfgoedwaarde binnen het plangebied. Er zijn onder meer ook enkele archeologische sites vermeld die (voorlopig) nog niet zijn opgenomen in de CAI (centraal archeologische inventaris). Voor zover deze gegevens beschikbaar zijn, kan hier rekening mee gehouden worden.
- In een inspraakreactie wordt de aanwezigheid gemeld van de geklasseerde archeologische site aan de kerk Weerde.
- De lijst met historische parken en tuinen is niet volledig en dient aangevuld te worden aan de hand van de inventaris van Onroerend Erfgoed.
- De impact op de erfgoedwaarde van de algemene ingrepen moet goed onderzocht worden.

- Met betrekking tot de aanleg van nieuwe dijken, de verhoging van bestaande dijken of het afgraven van de oever dienen de volgende ingrepen beter gemotiveerd te worden en/of dienen de effecten ervan goed beschreven en beoordeeld te worden:
 - De aanleg van een dijk over de donk van De Worp;
 - De verzoenbaarheid tussen de verhoging van de Wildendriesdijk en het behoud van de knoteiken;
 - De aanleg van dijken binnen het dorpsgezicht van Testelt;
 - Het ophogen van de rechteroever van de Demer ten westen van de Amer van Betekom;
 - De aanleg van een dijk tussen de ring van Werchter en Guldentop (De ligging van de dijk is afhankelijk van de ontwikkeling van het WUG. In het GRS van Rotselaar wordt er geen aansnijding van dit WUG voorzien. Het voorziene tracé ter hoogte van de Mulderskapel (behorend bij de verdwenen molensite) ligt bovendien hoog op de dekzandrug van Werchter waar overstromingen weinig waarschijnlijk zijn);
 - Het afgraven van de oever langsheen donken (bv. de Kerkendonk in Messelbroek);
 - Afgraving van de volledige rechteroever van De Laarbeek (belangrijke historische waarde).
- De impactbepaling ter hoogte van werkzones, aanrijwegen, opslagruimten en dergelijke waarbij teelaarde wordt afgegraven zal niet opgenomen worden in het plan-MER omdat deze gegevens nog niet gekend zijn. Mogelijke kwetsbare zones vanuit erfgoed kunnen wel aangeduid worden.
- De aanwezige archeologisch erfgoedwaarden zullen in kaart gebracht worden aan de hand van de bestaande beschikbare gegevens en de CAI. Binnen het plan-m.e.r.-onderzoek zal er geen gedetailleerde bureaustudie en archeologisch onderzoek met boringen en proefsleuven uitgevoerd worden.
- De impact van de (hoogte van) veiligheidsdijken op de vergezichten in de vallei dient beschreven te worden.
- De bepalingen inzake beheer van het landschap die in het kader van de aanduiding van de erfgoedlandschappen zijn beschreven, zullen meegenomen worden in de effectbeschrijving en –beoordeling.
- De mogelijkheid tot isolering van gebieden is een belangrijk te onderzoeken element bij het bepalen van de impact op de erfgoedwaarden.
- Wat het bouwkundig erfgoed betreft, dienen de effecten van gewijzigde grondwaterstanden op de stabiliteit van gebouwen ingeschat te worden (bv. de Maagdentoren).

Mens

Landbouw

- Het behoort niet tot de opdracht van een plan-m.e.r.-onderzoek om een flankerend beleid in detail uit te werken. Wel kan de nood aan flankerende maatregelen onderzocht worden.
- Voor de landbouwpercelen die in het studiegebied gelegen zijn, dienen de volgende effecten op een kwalitatieve manier en op planniveau (dit is niet op perceelsniveau) besproken en beoordeeld te worden:
 - De effecten op de waterhuishouding van de landbouwgronden zoals bijvoorbeeld vernatting;
 - De effecten van vervuiling door vervuild water of vervuilde grond/slib als gevolg van overstromingen.
- De impact van het verschil tussen de actuele situatie en de situatie bij de verschillende te onderzoeken alternatieven op de populierenkweek in het studiegebied dient, voor zover er gegevens beschikbaar zijn, nagegaan te worden.

- De impact van het voorgenomen plan op de bereikbaarheid van de individuele landbouwpercelen zal niet bekeken worden. Indien nodig, zal dit nader bekeken worden in een latere fase.
- De resultaten van de landbouwimpactstudie (LIS) zullen in het MER opgenomen worden.
- Er dient verduidelijkt te worden dat wanneer het voorkeursalternatief gekozen is er een landbouweffectenrapport (LER) zal gemaakt worden. De resultaten van dit LER kunnen gebruikt worden om:
 - Het voorkeurscenario bij te sturen en
 - De inzet van flankerende maatregelen te bepalen.

Mobiliteit

- Per alternatief wordt een lijst van onderbroken fietsroutes gemaakt, zowel recreatieve als functionele, met aanduiding van de meest kwetsbare (vb. Soldatenbrug). Het voorkeursalternatief zal in het verdere proces aanleiding geven tot het uitwerken van een nieuw fietsnetwerk. Dit is echter geen opdracht voor het plan-m.e.r.-onderzoek.
- Per alternatief wordt, op basis van het beschikbare materiaal, een lijst van onderbroken buurtwegen gemaakt (bv. chemin 23, 27, 29, 38, 40, 53 en sentier 77).
- Er dient onderzocht te worden of er als gevolg van het voorgenomen plan effecten kunnen verwacht worden op de bestaande spoorlijn.
- De impact van het voorgenomen plan op de bereikbaarheid van de individuele woningen zal niet bekeken worden. Indien nodig, zal dit nader bekeken worden in een latere fase.

Recreatie

- De impact van het voorgenomen plan op de recreatie (hengelsport,/fietsen/wandelen/ruiters/joggers op de dijken, zwemmen, kano varen,...) dient op een kwalitatieve manier nagegaan te worden.

Hinder- en gezondheidsaspecten

- Vanuit diverse inspraakreacties is er een bezorgdheid omtrent de stijging van grondwater in de omgeving van woningen (ondergelopen kelders, scheuren, barsten, opstijgend vocht, stabiliteitsproblemen) en tuinen (natte tuinen, ongedierte (ratten, mollen, insecten, ...) en de mogelijke gevolgen.
- De exacte ligging/inplanting/lengte/breedte/materiaal van de dijken moet nog bekeken worden. De knelpunten (bv. inblik in tuinen/woningen, minder privacy, lawaai wanneer dijken (met recreatie) dichtbij woningen worden aangelegd, doorsnijden van eigendommen, ...) zullen aangeduid worden en hierbij zal geen onderscheid gemaakt worden tussen al dan niet zonevreemd gelegen woningen. Ook zal de noodzaak aan milderende maatregelen bestudeerd worden.

7. Leemten in de kennis

De leemten in kennis die tijdens het uitvoeren van het milieueffectenonderzoek worden vastgesteld, dienen duidelijk in het plan-MER vermeld te worden.

- De verontreiniging van de waterbodem is een belangrijke leemte in de kennis. Er wordt binnen het plan-m.e.r.-onderzoek geen waterbodemonderzoek gedaan.

In het plan-MER dient aangegeven te worden hoe met deze leemten is omgegaan. Daarnaast dient aangegeven te worden in hoeverre zij van belang zijn met het oog op de latere besluitvorming (GRUP, vergunningen).

8. Monitoring en evaluatie

In het plan-MER dient per discipline aangegeven te worden of er eventueel opvolgingsmaatregelen voor te stellen zijn die vanuit de leemten in kennis noodzakelijk worden geacht of die nodig zijn in functie van de verdere besluitvorming.

9. Integratie en eindsynthese

In een afzonderlijk hoofdstuk zal het rapport een discipline-overschrijdende, leesbare samenvatting bevatten over de verwachte gevolgen voor het milieu en hoe en in welke mate de voorgestelde maatregelen deze kunnen voorkomen of milderen. De milderende maatregelen die voorgesteld zijn vanuit verschillende disciplines zullen discipline-overschrijdend t.a.v. elkaar afgewogen worden.

Bij de milderende maatregelen dient in de mate van het mogelijke aangegeven te worden waar deze zullen/kunnen doorwerken (bv. in de stedenbouwkundige voorschriften van het GRUP, in de vergunningsvoorschriften van nog aan te vragen vergunningen, via een flankerend beleid, ...). Dit kan eventueel gebeuren in een samenvattende tabel. Hierbij kan, in de mate van het mogelijke, ook aangegeven worden wie zal moeten instaan voor deze doorwerking en of uitvoering.

10. Niet-technische samenvatting

De niet-technische samenvatting (NTS) zal opgemaakt worden conform de handleiding van de Dienst Mer (zie website www.mervlaanderen.be). Het is aangewezen dat de niet-technische samenvatting een beleidsmatige afweging kan ondersteunen.

De niet-technische samenvatting dient in het plan-MER opgenomen te worden en ook apart in digitale vorm aangeleverd te worden. De niet-technische samenvatting moet beschikbaar zijn in functie van het eerstvolgende overlegmoment, namelijk de bespreking van de ontwerpversie van het plan-MER.

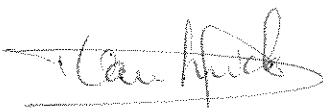
11. Vorm en presentatie

Met betrekking tot de vorm en presentatie vraagt de Dienst Mer:

- kaart 2 is niet duidelijk. Van elk alternatief (of scenario) dient een aparte kaart met alle algemene en specifieke maatregelen opgenomen te worden;
- bij elke verwijzing naar een informatiebron dient de volledige referentie (incl. de opdrachtgever(s), datum en status) vermeld te worden;
- na te gaan of de in de kennisgevingsnota vermelde gegevensbronnen die bij het milieueffectenonderzoek zullen worden gebruikt, nog actueel zijn;
- recent kaartmateriaal te gebruiken, telkens voorzien van een duidelijke bronvermelding, schaal aanduiding, noordpijl en legende;
- het kaartmateriaal zodanig te presenteren dat het van goede kwaliteit is, m.n. overzichtelijk, duidelijk, bruikbaar (voldoende detailniveau), hanteerbaar (bij voorkeur A4, maximaal A3) en gemakkelijk verstaanbaar, ook voor een niet-deskundige;
- verwijzingen in de tekst naar de kaarten / figuren / tekeningen op te nemen;
- er zorg voor te dragen dat de kaarten volledig zijn, d.w.z. indien voor een groep gegevens verwezen wordt naar een figuur of kaart, dan dienen - tenzij technisch onmogelijk - ook al deze gegevens hierop voorgesteld te worden;
- dat bij gebruik van foto's er gezorgd wordt voor duidelijke foto's en cartografisch wordt aangegeven waar deze foto's genomen zijn;
- de ruimtelijke afbakening van het studiegebied per discipline (plangebied + de zone waar mogelijke effecten kunnen plaatsgrijpen) duidelijk te beschrijven en indien mogelijk cartografisch voor te stellen;
- de locatie gebonden milderende maatregelen cartografisch te illustreren;
- steeds eenheden bij de getallen te vermelden;
- alle gebruikte codes en afkortingen in legendes en in tabellen en figuren te verklaren;
- achtergrondinformatie in de bijlagen (of via een internetlink) op te nemen;
- het MER te controleren op tikfouten en grammaticale fouten;
- nutteloze herhalingen in de tekst te vermijden;
- een verklarende woordenlijst, afkortingenlijst (WAS 98, OBO, BBO en BSP toevoegen) en literatuurlijst bij het rapport op te nemen;
- er zorg voor te dragen dat alle referenties, vermeld in de tekst, ook in de referentielijst worden opgenomen;
- de teksten van het eigenlijke MER en de niet-technische samenvatting volledig af te stemmen;
- alle ingediende eindversies van het rapport door de initiatiefnemer, de coördinator en door alle deskundigen te laten ondertekenen.

Het definitieve plan-MER moet ingediend worden in 2 afgedrukte exemplaren, waarvan 1 ingebonden en 1 losbladig, en één digitale versie (bij voorkeur in 1 pdf-document). Daarnaast moet ook een digitale versie van de niet-technische samenvatting ingediend worden.

Brussel, 1 juli 2013,

Paul Van Snick
Algemeen directeur
Afdelingshoofd AMNEB

Bijlage 1

Lijst van overheden en instanties die door de Dienst Mer op de hoogte zijn gebracht van de publicatie van de volledig verklaarde kennisgeving.

- Het College van Burgemeester en Schepenen van Diest
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Aarschot
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Scherpenheuvel-Zichem
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Tremelo
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Rotselaar
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Begijnendijk
- Fluxys Belgium NV
- Vlaamse Milieumaatschappij (VMM); Afdeling Operationeel Waterbeheer
- Provincie Vlaams-Brabant; Dienst Ruimtelijke Ordening
- Vlaamse overheid; Departement Landbouw en Visserij (L&V); Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling, buitendienst Vlaams-Brabant
- Agentschap voor Natuur en Bos (ANB); buitendienst Vlaams-Brabant
- Vlaamse overheid; Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant
- Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)
- Vlaamse overheid; Departement Leefmilieu en Energie (LNE); Afdeling Land- en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen (ALBON) / Dienst Land en Bodembescherming
- Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)
- Vlaamse Landmaatschappij (VLM) regio Oost
- Vlaamse overheid; Departement RWO; Ruimtelijke Ordening Vlaams-Brabant
- Vlaamse overheid; Departement RWO; Afdeling Ruimtelijke Planning (Brussel)
- Vlaamse overheid; Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)
- Vlaamse overheid; Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) ; Agentschap Wegen en Verkeer, buitendienst Vlaams-Brabant

Bijlage 2

Lijst van overheden en instanties die **reageerden** (al dan niet met inhoudelijke opmerkingen of die aanwezig waren op de richtlijnenvergadering) en waarmee rekening werd gehouden in deze richtlijnen (na afweging door de dienst Mer en al dan niet letterlijk).

- Het College van Burgemeester en Schepenen van Diest
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Aarschot
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Scherpenheuvel-Zichem
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Rotseelaar
- Fluxys Belgium NV
- Aquafin NV
- Vlaamse Milieumaatschappij (VMM); Afdeling Operationeel Waterbeheer
- Provincie Vlaams-Brabant; Dienst Ruimtelijke Ordening
- Vlaamse overheid; Departement Landbouw en Visserij (L&V); Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling, buitendienst Vlaams-Brabant
- Agentschap voor Natuur en Bos (ANB); buitendienst Vlaams-Brabant
- Vlaamse overheid; Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant
- Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)
- Vlaamse overheid; Departement Leefmilieu en Energie (LNE); Afdeling Land- en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen (ALBON) / Dienst Land en Bodembescherming
- Vlaamse overheid; Departement RWO; Afdeling Ruimtelijke Planning (Brussel)
- Vlaamse overheid; Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)

Bijlage 3

Lijst van overheden en instanties die **niet reageerden** en waarmee dus ook geen rekening kon gehouden worden in deze richtlijnen.

- Het College van Burgemeester en Schepenen van Tremelo
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Begijnendijk
- Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)
- Vlaamse Landmaatschappij (VLM) regio Oost
- Vlaamse overheid; Departement RWO; Ruimtelijke Ordening Vlaams-Brabant
- Vlaamse overheid; Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) ; Agentschap Wegen en Verkeer, buitendienst Vlaams-Brabant

Bijlage 4

Lijst⁶ van overheden en instanties die een **ontwerptekst zullen ontvangen.**

- Het College van Burgemeester en Schepenen van Diest
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Aarschot
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Scherpenheuvel-Zichem
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Tremelo
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Rotselaar
- Het College van Burgemeester en Schepenen van Begijnendijk
- Fluxys Belgium NV
- Vlaamse Milieumaatschappij (VMM); Afdeling Operationeel Waterbeheer
- Provincie Vlaams-Brabant; Dienst Ruimtelijke Ordening
- Vlaamse overheid; Departement Landbouw en Visserij (L&V); Afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling, buitendienst Vlaams-Brabant
- Agentschap voor Natuur en Bos (ANB); buitendienst Vlaams-Brabant
- Vlaamse overheid; Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant
- Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM)
- Vlaamse overheid; Departement Leefmilieu en Energie (LNE); Afdeling Land- en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen (ALBON) / Dienst Land en Bodembescherming
- Vlaamse overheid; Departement RWO; Afdeling Ruimtelijke Planning (Brussel)
- Vlaamse overheid; Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW)
- Vlaamse Landmaatschappij (VLM) regio Oost
- Vlaamse overheid; Departement RWO; Ruimtelijke Ordening Vlaams-Brabant
- Aquafin NV
- Strategisch Project
- Infrabel
- VMW
- Interleuven